

УДК 821.161.2(477.82)'04-1.09
DOI 10.35433/philology.2 (90).2019.15-23

МЕТАФІЗИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА ТА БАРОКОВИЙ КОНСЕПТИЗМ ПОЕЗІЇ ДАНИЛА БРАТКОВСЬКОГО: ЄДНІСТЬ ЗМІСТУ І ФОРМИ

Л. С. Семенюк*

Стаття присвячена дослідженню метафізичної складової поетичного світу Данила Братковського, взаємопов'язаності та взаємопроникності в його творчості метафізичних сенсів та барокового концептизму. На підставі аналізу поетичної збірки "Світ, по частинах розглянутий" (Краків, 1697) показано, що поезія Данила Братковського сполучає раціоналістичний спосіб поетичного переживання з ірраціональним, метафізичним, що простежується в підтекстах. У творах ці рівні авторських інтенцій постають у співвідношеннях земного – небесного, тілесного – духовного, тимчасового – вічного. Наголошено, що центральною в художньо-філософській концепції Данила Братковського є ідея світу як цілісної системи, відповідно впорядкованої рядом метафізичних універсалій, із-поміж яких виділяються Бог, Людина, Смерть, Пекло, Вічність. Показано, що сполучною ланкою й вершиною в цій системі буттєвих понять є Творець.

На прикладах віршів Данила Братковського проілюстровано таку характерну особливість барокової літератури, як схильність до взаємопроникнення метафізичних сенсів та барокового концептизму. Поетичні твори Данила Братковського зазвичай утілені в жанрову форму епіграми (фрашки) із притаманним їй концептизмом. Автор вдається до реалізації таких концептичних прийомів словесної гри, як повтори, фонетичні співзвуччя, протиставлення, омоніми та пароніми. Вірші поета часто засновані на парадоксах, іронії, символізмі та алегоризмі образів, поширених метафорах та інших концептичних прийомах. Це дало підстави у влучній, несподіваній формі висловити метафізичні ідеї та судження.

Здійснений аналіз доводить: вірші Д. Братковського слугують підтвердженням одного з основних принципів стилю бароко – його синтетичності, унікальної здатності поета через піднесення естетичної цінності інтелектуального напруження (концептизм) осягати невідоме й незрозуміле, що становить метафізичний вимір буття. Авторка робить висновок, що синтез змістового й формального рівнів у віршах Д. Братковського є запорукою їх ідейно-художньої цілісності та довершеності.

Ключові слова: Данило Братковський, бароко, концепт, концептизм, метафізична

* кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури
(Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)
nediljalar@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6619-9695

поетія, метафізичні сенси, зміст, форма.

METAPHYSICAL PROBLEMS AND BAROQUE CONCEPTISMO OF DANYLO BRATKOVSKYY'S POETRY: UNITY OF CONTENT AND FORM

Semenyuk L. S.

The article is devoted to the research of the metaphysical component of Danylo Bratkovskyy's poetic world, the interconnection and interpenetration of metaphysical meanings and Baroque conceptismo in his poetic activity. On the basis of the analysis of the poetic collection "The World, in Parts Considered" (Krakow, 1697) it is shown that Danylo Bratkovskyy's poetry combines a rational way of poetic experience with an irrational, metaphysical one which is traced in implications. In the works these levels of the author's intentions are found out in the oppositions of the earthly – the celestial, the bodily – the spiritual, the temporal – the eternal. It is emphasized that in the center of Danylo Bratkovskyy's artistic and philosophical conception there is an idea of the world as a coherent system which is guided by a number of metaphysical universals such as God, Person, Death, Hell and Eternity. It is shown that the Creator acts as a link and a pinnacle in this system of being.

Danylo Bratkovskyy's poems illustrate a characteristic feature of Baroque literature – the tendency of metaphysical meanings and Baroque conceptismo interpenetration. Danylo Bratkovskyy's poetic works are usually written in the genre form of an epigram (fraszka) with its inherent conceptismo. The author selects such techniques of word play used in conceptismo as repetitions, assonance, antithesis, homonyms and paronyms. Poet's verses are often based on paradox, irony, symbolism and allegory of images, common metaphors and other techniques used in conceptismo. This allows the author to express metaphysical ideas and views in a precise and unexpected form.

The analysis proves D. Bratkovskyy's poems serve as a confirmation of one of the basic principles of the Baroque style, its synthetic character, the poet's unique ability to elevate the aesthetic value of intellectual tension (conceptismo), to grasp the unknown and unclear, which constitute the metaphysical dimension of being. The article concludes that the synthesis of content and formal levels in D. Bratkovskyy's poems is the key to their ideological and artistic integrity and perfection.

Keywords: *Danylo Bratkovskyy, baroque, concept, conceptismo, metaphysical poetry, metaphysical meanings, content, form.*

Постановка проблеми. Тривалий час творчість Данила Братковського – непересічного польсько-українського поета періоду Бароко привертала увагу дослідників в аспекті виявлення ідейних векторів його творчості (праці М. Жулинського, М. Корпанюка, В. Липинського та ін.). Лише на межі ХХ–ХХІ століть уперше з'являються студії, у яких помітний інший напрямок наукової рецепції художньої спадщини поета – у контексті художньо-стильових пошуків барокової епохи та з урахуванням її мистецької природи (Г. Калантаєвська, Р. Радишевський, Л. Семенюк, О. Турчин, В. Шевчук). Сьогодні назріла потреба осмислити

поетичний світ Данила Братковського у філософсько-онтологічному вимірі, завдяки відчитуванню вічних буттєвих сенсів, які апріорі закладені в авторському тексті талановитого письменника. Актуальним є також дослідження творчого доробку давньоукраїнського автора з погляду єдності змісту і форми. Такий підхід дасть змогу оцінити творчий доробок митця на світоглядному рівні та в контексті барокової поетичної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У такому ракурсі творчість Д. Братковського поки що є недостатньо вивченою проблемою сучасного літературознавства. Деякі її

аспекти порушено в працях О. Яковини, присвячених українській метафізичній поезії XVII ст. [12; 13]. Стильову природу та риторично-концептичну структуру філософської поезії Д. Братковського досліджує О. Бай [1; 2; 3]. Філософсько-етичне бачення світу у віршах поета представлено в розвідці Г. Калантаєвської [5]. Формально-стилістичному функцію концептів у віршах поета аналізує Г. Микитюк [7]. Тож метафізична проблематика концептичних структур давньоукраїнського автора поки що вивчена недостатньо.

Метою цієї статті є дослідження ірраціональної (метафізичної) складової поетичного світу Данила Братковського, виявлення взаємопов'язаності та взаємопроникності в його творчості метафізичних сенсів та барокового концептизму як чинників змістового й формального порядку.

Виклад основного матеріалу.

Єдина поетична збірка Данила Братковського "Świat po szczęści przeyzrzany" ("Світ, по частинах розглянутий") (Краків, 1697) позначена багатогранністю тематики, сатиричним звучанням, жанровою доцільністю, гостротою художнього вираження думки. Поетичний світ автора, як видно з назви книги, розпадається на частини, що співвідносяться зі світом реальним та ірреальним, земним і небесним [1]. Загальна тональність віршів – сатирична, часто доведена до гротеску, сповнена прихованого в підтекстах моралізаторства та риторичності. На перший погляд, така авторська поетична манера, підкріплена жанровим ладом віршів у вигляді коротких епіграм (фрашок), більше надається для відтворення життєвих реалій. Засобами барокової поезики авторові справді вдається змалювати різноманітні політичні, соціальні та моральні сторони земного світу. Саме тому О. Яковина називає

його поезію раціоналістичною [12: 9]. Однак це не применшує ваги авторської поетичної думки, спрямованої на сферу позаземного, ірраціонального буття, що виводить митця на вищий, метафізичний рівень. Цей, т. зв. "небесний вимір", за словами О. Бай, "має філософське та релігійне звучання і проникнутий сакраліями" [1: 11].

Звернення Данила Братковського до художнього осмислення універсальних буттєвих проблем було суголосне загальноєвропейській метафізичній традиції та зумовлене світоглядними засадами барокової епохи. Характеризуючи XVII ст., Т. Рязанцева однією з основних світоглядних тенденцій доби називає відновлення розірваної під впливом ренесансного раціоналізму гармонії людини з Богом [8: 7]. Пошук поетом буттєвих сенсів у різноманітних проявах земного існування людини виводить його на онтологічний рівень поетичного переживання, на якому "найменша життєва подія виростає до універсального узагальнення" [12: 10]. Вірші поета містять характерне для бароко відчуття дисгармонійності світоустрою, ірраціоналізму, марноти марнот. Їх мета – розкрити справжню суть земного існування та небесного призначення людини.

Поетичні твори Данила Братковського зазвичай утілені в жанрову форму епіграми (фрашки) з притаманним їй концептизмом, "який мав на меті вразити читача, здивувати його, ввести в стан емоційної амбівалентності" [2: 12]. А. Макаров визначає його як "серйозно-веселий стиль", що передбачає "тонкі дотепи й замасковані жарти" [6: 273]. Дотепність у поєднанні з філософічністю та гостротою вислову – одна з найхарактерніших художньо-стильових ознак поезії Данила Братковського, яка слугує "яскравим прикладом використання концепту

як основного художнього засобу відтворення дійсності в бароковій літературі" [3: 263].

Як зауважує А. Шишкова, у контексті європейської традиції варто вести мову про звернення письменників до таких ключових універсалій, що визначають основні теми метафізичної поезії, як стосунки Бога та Людини, Віра, Смерть, Час, Кохання [11: 191]. Тобто йдеться про художню репрезентацію "вічних питань", котрі кожен автор розв'язує індивідуально, з урахуванням філософсько-мистецьких тенденцій епохи.

Які ж саме екзистенційні смисли актуалізуються у творчості Данила Братковського як одного з найпомітніших українських поетів другої половини XVII ст. та якими концептичними прийомами вони реалізовані?

Уже сама назва поетичної збірки Д. Братковського "Світ, по частинах розглянутий" переконує в тому, що в центрі уваги автора – картина світу, який він хоче осягнути, розклавши на частини – складові світобудови. Як показує зміст книги, ними є різні сторони земного й позаземного буття людини, що визначають її місце в буттєвому просторі та стосунки з Абсолютом. Через узагальнення поведінки людини у світі та самого світу як ланцюга взаємозалежностей у різних сферах (моральній, громадській, суспільній) вибудовується буттєвий простір автора (і читача), у якому, попри перевагу раціональної складової, екзистенційні смисли відчитуються в підтексті ледве не кожного вірша.

За спостереженням О. Бай, у назві поетичної збірки Д. Братковського, окрім філософського підтексту, закладено парадокс самого концепту як "згідної незгідності": світ хоч і поділений на частини з огляду на його різноманітність, проте залишається цілісним і неподільним у своїй суті; він – лише універсальний образ,

забарвлення якому – доброго чи поганого – надають люди [3: 266–267]. Про це прямо сказано в одному з віршів під назвою "Світ", заснованому на парадоксі, що творить вдалий концепт: "*Świat gani dobrych, świat złych często chwali / Czym się to dzieje? Każdy sobie gali! / Świat niestateczny cuda robi z nami – / My świat, braciszku, my to robim sami! / My to robimy, a świat winujemy / Osoba winna, my obraz bijemy*" [4: 140].

Прикметно, що метафізичний задум збірки втілюється по-бароковому химерно, адже автор, за логікою, мав би вдатися до циклічності структури, улюбленої в часи бароко, однак свідомо (чи несвідомо) знехтував цим принципом. Це додало збірці динамізму та універсальності, посилило ефект безконечності в баченні світових протиріч і вічних буттєвих проблем.

Як й інші барокові поети (Л. Баранович, К. Зиновійв), Д. Братковський прагне розкрити різноманітність світу-калейдоскопу. Макросвіт як сфера існування людства постає універсально, в усіх деталях політичних, адміністративних, суспільних, сімейних і громадських стосунків у Речі Посполитій [див. про це: 9]. З-поміж іншого поет полюбає заглиблюватися в таємниці Всесвіту, намагається пізнати закони світобудови.

Помічено, що трансцендентність – вступний і завершальний акорд книги Д. Братковського [3: 265]. На її початку у зверненні-панегірику до короля Августа II зринають онтологічні образи неба, фортуни, що оберігає човен життя, вічності [4: 41–43]. Повтори та фонетичні співзвуччя останніх двох рядків творять вдалий концептичний висновок: "*Niech nieśmiertelna sława twoja słynie / Dotąd, poki ten wiek odwieko upłynie*" [4: 42]. Завершує збірку поета не менш промовистий вірш "Pałac niebieski" ("Небесний палац"),

пройнятий трансцендентним мотивом облаштування небесного (духовного) простору, заснованого на засадах соціальної рівності [4: 365]. До цього завершального акорду читача підводять твори з подібними мотивами "Mądrość tego świata" ("Мудрість цього світу") і "Świat" ("Світ"), основний філософський зміст яких – вознести небесні речі й протиставити їх земній марноті. Зокрема, у першому з них Божественна премудрість протиставляється людській (світовій) мудрості. Авторська думка набуває концептичного узагальнення за допомогою прийомів протиставлення та іронії: "Mądrości twoja jest głupstwem u Boga" [4: 362]. У другому вірші підкреслено досконалість Божої премудрості, котра єдина здатна розпізнати людську природу, засновану на протиріччях [4: 363–365].

Загалом темі світу в Братковського присвячено близько сорока віршів, більшість – із назвою "Світ" [5: 30]. Досить часто вже самі назви творів відображають метафізичну наповненість текстів і концептичний підхід до вираження авторських інтенцій: "Świata odmiana nie wyrozumiana" ("Світу відміни не втямити тині") [4: 58–59], "Głupi mądry" ("Дурний мудрий") [4: 92–93], "Jak w karty sprawa, bez Nieba sława" ("У картах – справа, без неба – слава") [4: 338–339] та ін. У назвах, як і в самих текстах епіграм, бачимо реалізацію таких концептичних прийомів словесної гри, як співзвуччя, протиставлення, омоніми та пароніми.

У розумінні Д. Братковського, світ – це середовище гріха, де панують закони неправди, пастка для душі, що призводить до морального падіння людини. За допомогою виразних образів-символів поет пропонує низку асоціативних уявлень про світ: це шалений вітер [4: 46–47], примхливий маляр [4: 160–161], магніт, вудка

[4: 164–165], порожня фарба [4: 182–183], коло [4: 278–279] тощо.

Усі важливі складники світу (громадські, політичні, національні, військові, правові, родинні тощо) потрапляють у поле зору поета [див. про це: 5]. При цьому він констатує відому метафізичну істину: світ – несталий, мінливий, тому вловити його справжню суть – неможливо. Змальовуючи у вірші "Ten świat niewieczny, tym niefateczny" ("Цей світ невічний є – нестатечність настає") світові протиріччя, Д. Братковський узагальнює їх за допомогою виразного прикінцевого концепту: "I tak nie widzę, w czym by człowiek trwały, / Co dziś smakuje, w tym jutro nie stały. / Świat malarz, wszystko obrazy maluje / Co raz przed człeka inny wystawuje" [4: 160].

Словесну гру, забарвлену легкою іронією, покладено в основу метафізичного вірша "Co jest Świat" ("Що є світ"), концептичної гостроти якому надають не лише асоціативні образи магніта та вудки, а й обігрування слів "en-da" ("О-дай") та "koleda" ("коляда") [4: 164–165].

Важливими складовими світового порядку поет вважає смерть і покарання за гріхи. У таких віршах повною мірою реалізуються барокові мотиви *vanitas* та *memento mori*, безпосередньо пов'язані зі сферою метафізичного. Як стверджує автор, у цій царині світового устрою немає місця правилам і закономірностям, за якими живе матеріальний світ, – гріх та смерть рівняють усіх: "Śmierć" ("Смерть") [4: 174–175], "Czerha śmierci" ("Черга смерті") [4: 334–335], "Śmierć Starych i Młodych" ("Смерть старих і молодих") [4: 266–267] та ін. Тому в переважній більшості творів на теми гріха та смерті звучать моральні повчання, застереження перед неминучістю кінця й нагадування про відповідальність перед Богом.

У таких віршах, окрім звичних прийомів словесної гри, поет часто

вдається до побудови смислових концептів. Це дало змогу у влучній, несподіваній формі висловити метафізичні ідеї та судження. За таким принципом побудований вірш "Alternata vswiata" ("Світова альтернатива"), у якому життя "на тому світі" постає дзеркальною протилежністю до світу земного. При цьому шляхи спасіння, які пропонує поет, цілком реальні: "daj ubogim przecie", "a czyn posty znaczne", "dobrze-ć sie powodzi" [4: 290]. Загалом же змістом повчань є життя за Божими законами, суть яких автор вкладає у містку фразу: "Nie zbyt się kochaj w tym mizernym świecie" [4: 290].

Численні віршовані варіації на теми смерті (вона неминуха, неблаганна, спасенна тощо) слугують у Д. Братковського нагадуванням про короткий людський вік на землі, бо тільки в ньому людина може заслужити на спасіння. Парадокс дилеми життя – смерть у тому, каже поет, що людина, доки жива, неспроможна сприймати смерть як неминучість – радше готова думати про вічне життя (вірш "Świat" ("Світ") [4: 273–275]). Концептичну структуру цього вірша завершує зооморфна аналогія, покликана закріпити авторську думку: "Nie o pokarmie myśli ptaszek w sieci, / Jak prędko z sieci, tak na pokarm łeci" [4: 274]. Цей же художньо-стильовий прийом використано у віршах "Człowiek po świecie" ("Людина по світі") [4: 126–127] та "Smierć iak czyta" ("Як читає смерть") [4: 166–167]. В іншому вірші на тему смерті ("Śmierć" ("Смерть")) світоглядний висновок про неминучість кінця вдало інтегрує фольклорний та біблійний інтертекст: "...juz posiana niwa, / Musi bydz zżęta, kiedy przyjdą żniwa" [4: 176].

Складний концепт у вигляді поширеної метафори смерті, що постає в образах перевізника, лікаря, містить ще один вірш "Śmierć" ("Смерть") [4: 182–185]. Тут через

нанизування низки побутових сцен із несподіваним кінцем-смертю автор підводить читача до філософської думки про необхідність покаяння: "A w prędkim czasie i jednej minuty – / Miej myślę przeto wszyscy do pokuty!" [4: 184]. Метафоричного втілення набуває образ смерті й у вірші "Śmierć Młodzieniec" ("Смерть-молодець"), де в іронічній манері, притаманній багатьом фразкам, автор малює смерть в образі багатого зятя, який забрав у батьків доньку без жодного приданого. Концептичну сентенцію цього сюжету, заснованого на парадоксі "безглузде стягання – несподівана смерть", висловлено в рядках: "A matka rzecze: "Słuszne moje łkanie, / Gdy tak żonwiele, już tam złe mieszkanie" [4: 194].

У низці творів ірраціональне світовідчуття породжує апокаліптичні настрої – постають картини страшного суду, пекла, Божого трибуналу. Зокрема, у вірші "Świat" ("Світ") авторські розмірковування про плинність світових речей виливаються в песимістичний присуд: "A naostatku, co ma świat, tu zginie, / Ziemię przepali, niebo w trąbę zwinie" [4: 100]. Вірш "Sąd ftrafzny" ("Страшний суд") вирізняється нагнітанням повторів, натуралістичних описів, стилістично маркованої лексики ("noc", "trwoga", "bol", "gorączka sroga", "tribunał straszliwy") [4: 110].

Людина у віршах поета постає в найрізноманітніших зв'язках та залежностях, насамперед громадських, соціальних, родинних. Проте для розуміння її онтологічної суті особливо важливі стосунки: людина – Всесвіт і людина – Бог. Д. Братковський розглядає проблему "людина – Всесвіт" як єдність мікрокосму й макрокосму [9], тобто світу окремої особи та її Творця. Людина в розумінні автора – істота слабка, суєтна й немудра. На це вказують і її символічно узагальнені характеристики у віршах "Człowiek

mucha" ("Людина-муха") [4: 136–137], "Człowiek Paw" ("Людина-пава") [4: 148–149], "Człowiek glina" ("Людина-глина") [4: 294–295], "Węgiel Człowiek" ("Людина-вугілля") [4: 328–329]. Вона ніяк не може зрозуміти, що всі земні клопоти – марнота марнот, що перед Богом усі рівні, тому тільки душевна чистота, життя за законами Божими можуть бути надійною запорукою буття у вічності: "Szczęście i nieszczęście" ("Щастя і нещастя") [4: 182–183], "Przed czasem fadzifz, od prawdy bladzfz" ("Дочасно ти судиш, від правди тож блудиш") [4: 234–235], "Panowie u Zebracy po Smierci jednacy" ("Панове й жебракове по смерті однакові") [4: 254–255], "Wszystko upada" ("Все упадає") [4: 162–163], "Wieczność na ziemi" ("Вічність на землі") [4: 230–231].

За спостереженням В. Шевчука, у Д. Братковського "Тема Бога та диявола не має конкретного чи спеціального опрацювання <...>, як це зроблено в Л. Барановича, І. Величковського, але присутність Бога в розглянутому світі відчувається й відзначається на кожному кроці, власне на всьому просторі книги" [10: 21]. Своїми віршами автор прагне переконати, що Бог – живий і лише він один здатний розкрити людині істини, яких вона сама зрозуміти не здатна. Тому основне в стосунках людини й Бога, каже поет, – у всьому покладатися на Творця ("Badz zmysłu ftałego, serca wefołego" ("Май сталі думи і серце без суму")) [4: 188–189]), жити благочестиво ("Przednia nauka" ("Найпередніша наука")) [4: 360–361]).

Світ Божественної премудрості поет подає як складову універсальної картини світу завдяки активному використанню біблійної, зокрема євангельської символіки, традиційних для барокової моделі творчості образів "дороги", "шляху", "драбини", "палацу", "полювання" тощо.

Висновки й перспективи дослідження. Як показує проведене

аналітичне дослідження, поезія Данила Братковського органічно сполучає раціоналістичний спосіб поетичного переживання з ірраціональним, метафізичним, що зазвичай простежується в підтекстах. У творах ці рівні авторських інтенцій постають у співвідношеннях земного – небесного, тілесного – духовного, тимчасового – вічного. Центральною в художньо-філософській концепції Данила Братковського є ідея світу як цілісної системи, відповідно впорядкованої низкою метафізичних універсалій, із-поміж яких виділяються Бог, Людина, Смерть, Пекло, Вічність. Сполучною ланкою й вершиною в цій системі буттєвих понять однозначно є Творець.

Вірші Данила Братковського ілюструють таку характерну особливість барокової літератури, як схильність до взаємопроникнення метафізичних сенсів і барокового концептизму. Це підтверджує один з основних принципів стилю бароко – його синтетичність, у нашому випадку – унікальну здатність поета через піднесення естетичної цінності інтелектуального напруження (концептизм) осягати невідоме й незрозуміле, що становит метафізичний вимір буття. Власне, ідеться про синтез змістового й формального рівнів у віршах Д. Братковського, що є запорукою їх ідейно-художньої цілісності та довершеності.

У перспективі заявлену проблему можна поглибити, залучивши до аналізу творчість інших барокових авторів, у яких метафізична проблематика творчості сполучається з концептичними прийомами вираження (Л. Баранович, Д. Туптало, І. Величковський).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бай О. Поміж земним та небесним : рецепція поетичного світу Данила Братковського. *Україна та*

Польща : минуле, сьогодні, перспективи. Луцьк, 2012. Т. 1. С. 11–13. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/UPmcp_2012_1_5 (дата звернення 15.10.2019).

2. Бай О. Стилістична своєрідність поезії Данила Братковського. *Україна та Польща : минуле, сьогодні, перспективи*. Луцьк, 2013. Т. 2. С. 11–14.

3. Бай О. Риторично-концептичні засади написання старопольської збірки "Swiat po cześci przeyzrzany" Данила Братковського. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2015. Вип. 7. С. 263–269.

4. Братковський Д. Świat po cześci przeyzrzany. Світ, по частинах розглянутий [Фототипічне видання. Переклад. Джерела. Студії] / пер. з польської В. Шевчука. Луцьк, 2004. 464 с.

5. Калантаєвська Г. Філософсько-етичне поняття і бачення світу в поезії Данила Братковського. *Філологічні трактати*. 2009. № 1, Т. 1. С. 29–36.

6. Макаров А. Світло українського бароко. Київ, 1994. 288 с.

7. Микитюк Г. Бароковий концептизм поезії Данила Братковського. *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2013. Вип. 16. С. 157–168.

8. Рязанцева Т. Змалювати думку (Концептизм як напрям метафізичної поезії в літературі Європи доби Бароко). Київ, 1999. 144 с.

9. Турчин О. Барокова модель діалогу зі світом у творчості Данила Братковського : автореф. дис. на здобуття канд. філол. наук. Переяслав-Хмельницький, 2017. 20 с.

10. Шевчук В. Про Данила Братковського – поета та людину. *Братковський Д. Світ, по частинах розглянутий* / пер. з польської В. Шевчука. Луцьк, 2004. С. 5–32.

11. Шишкова А. Метафізичні універсалії як об'єкт літературознавчих досліджень.

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. 2008. Вип. 25. С. 189–193.

12. Яковина О. Метафізична українська поезія другої половини XVII століття: семантико-художня парадигма : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук. Київ, 2001. 18 с.

13. Яковина О. Метафізика в поезії : Україна XVII століття. Львів, 2010. 216 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bai, O. (2012). Pomizh zemnym ta nebesnym: retseptsiia poetychnoho svitu Danyla Bratkovskoho [Between earthly and heavenly: Reception of the Poetic World by Danylo Bratkovsky]. *Ukraina ta Polshcha: mynule, sohodennia, perspektyvy – Ukraine and Poland: Past, Present, Prospects, 1*, pp. 11–13. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/UPmcp_2012_1_5 [in Ukrainian].
2. Bai, O. (2013). Stylistychna svoieridnist poezii Danyla Bratkovskoho [The stylistic originality of poetry by Danylo Bratkovsky]. *Ukraina ta Polshcha: mynule, sohodennia, perspektyvy – Ukraine and Poland: Past, Present, Prospects, 11–14. (Vol. 2)*. Lutsk, [in Ukrainian].
3. Bai, O. (2015). Rytorychno-kontseptychni zasady napysannia staropolskoi zbirky "Swiat po cześci przeyzrzany" Danyla Bratkovskoho [Rhetorical and conceptual basics of writing an old Polish collection of Swiat pocześci przeyzrzany by Danylo Bratkovsky]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Scientific Notes of the Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical sciences, 7*, 263–269 [in Ukrainian].
4. Bratkovsky, D. (2004). *Svit, po chastynakh rozghlianutyi [The world is considered in parts]*. Lutsk [in Ukrainian].

5. Kalantaievska, H. (2009). Filozofsko-etychne poniattia i bachennia svitu v poezii Danyla Bratkovskoho [Philosophical and ethical concept and vision of the world in the poetry by Danylo Bratkovsky]. *Filolohichni traktaty – Filologichni Traktaty, 1*, 29–36. [in Ukrainian].
6. Makarov, A. (1994). *Svitlo ukrainskoho baroko [Light of Ukrainian Baroque]*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Mykytiuk, H. (2013). BarokovyikonseptyzmpoeziiDanylaBratkovskoho [BaroqueConspiracyPoetrybyDanylaBratkovskoho]. *Volyn filolohichna: tekst i kontekst – Volyn Philological: Text and Context, 16*, 157–168 [in Ukrainian].
8. Riazantseva, T. (1999). *Zmaliuvaty dumku (Konseptyzm yak napriam metafizychnoi poezii v literaturi Yevropy doby Barokko) [Outline of thought (Conceptism as a direction of metaphysical poetry in European Baroque Literature)]*. Kyiv [in Ukrainian].
9. Turchyn, O. (2017). Barokova model dialohu zi svitom u tvorchosti Danyla Bratkovskoho [Baroque model of dialogue with the world in the writing by Danylo Bratkovsky]. *Extended abstract of PhD dissertation (Literary theory)*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 20 p. [in Ukrainian].
10. Shevchuk, V. (2004). Pro Danyla Bratkovskoho – poeta ta liudynu [About Danylo Bratkovsky as a poet and a man]. *Bratkovskiyi D. Svit, po chastynakh rozghlianutyi – The world, in parts considered (pp. 5–32)*. Lutsk [in Ukrainian].
11. Shyshkova, A. (2008). Metafizychni universalii yak obiekt literaturoznavchykh doslidzen [Metaphysical universals as an object of literary studies]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Izmil State University of Humanities, 25*, 189–193. Izmil [in Ukrainian].
12. Yakovyna, O. (2001). Metafizychna ukrainska poeziia druhoi polovyny 17 stolittia: semantyko-khudozhnia paradyhma [Metaphysical Ukrainian poetry of the 2nd half of the 17th century: a semantic-artistic paradigm]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
13. Yakovyna, O. (2010). *Metafizyka v poezii: Ukraina 17 stolittia [Metaphysics in the poetry: the 17th century in Ukraine]*. Lviv [in Ukrainian].